

JUDr. Jana Kühnelová radí

§ Chov psů ve světle rozsudku nejvyššího soudu

1/ Vztah mezi chovatelem, který má řádně přidělen chráněný název chovatelské stanice, a mezi ČMKU, která jako jediná v České republice je oprávněna vydávat průkazy původu FCI, je vztahem občanskoprávním.

2/ Z tohoto vztahu má chovatel, který je držitelem chráněného názvu chovatelské stanice registrovaného prostřednictvím ČMKU u FCI, právo přímo se proti ČMKU domáhat se vydání průkazů původu pro štěňata narozená v jeho chovatelské stanici, a to bez ohledu na to, kdo tetovací čísla (a tedy i průkazy původu) vyhotovuje (v nesprávné terminologii ČMKU „vydává“).

Žalobou proti ČMKU se domáhala chovatelka, držitelka chráněného názvu chovatelské stanice M. A., vydání tetovacích čísel pro vrh čistokrevných štěňat narozených v její chovatelské stanici. Mezi spornými stranami bylo nesporné, že štěňata se narodila ze dvou chovných jedinců téhož plemene, kteří oba mají čtyři generace předků téhož plemene, zapsaných v plemenných knihách FCI. Tetovací čísla pro štěňata tohoto plemene vydával (a dosud vydává) Český kynologický svaz. Soud prvního stupně žalobě vyhověl a rozhodl, že žalovaná strana je povinna tetovací čísla vydat. Proti rozsudku se žalovaná strana odvolala. Odvolací soud žalobu chovatelky na vydání průkazů původu

zamítl s odůvodněním, že mezi žalobkyní (chovatelkou) a žalovanou (ČMKU) nejde o občanskoprávní vztah, a „mělo-li by jít o vztah majetkové povahy, k jeho vzniku by mohlo dojít z právních úkonů, nebo z jiných skutečností, s nimiž zákon vznik těchto vztahů spojuje. Podle názoru odvolacího soudu však o žádný takový vztah mezi účastníky, tedy mezi žalobkyní (chovatelkou) na jedné straně a žalovanou (ČMKU) nejde. Podle rozsudku odvolacího soudu nedošlo k uzavření takové smlouvy, která by upravovala práva a povinnosti účastníků, tedy například smlouvy nepojmenované ve smyslu § 51 obč. zák., který umožňuje účastníkům, aby uzavřeli takovou smlouvu,

která není zvláště upravena. Přitom nejde o spor ze vztahu mezi členy občanského sdružení, popř. členy zájmového sdružení právnických osob. Chybí tu tedy ustanovení hmotného práva, z něhož by vyplývalo oprávnění žalobkyně domáhat se přidělení tetovacích čísel pro štěňata narozená v chovatelské stanici žalobkyně, a není tu ani jiná skutečnost, která by zakládala právo žalobkyně a povinnost žalované.

Vzhledem k tomu, že soud druhého stupně rozhodl diametrálně odlišně než soud prvního stupně, bylo možno proti tomuto rozsudku podat dovolání k Nejvyššímu soudu, aniž by bylo nutno dokládat, že jde o otázku zásadního právního významu. Na základě

dovolání, které podala žalobkyně, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že „pokud nelze právní předpis, který upravuje právo občana na vydání průkazů původu nalézt, je nutno skutkový stav podřadit ustanovením interních předpisů ČMKU, tj. stanovám ČMKU, Chovatelskému a zápisnímu řádu ČMKU, prováděcí směrnici pro vydávání tetovacích čísel či Mezinárodnímu reglementu chovu FCI. Tyto interní předpisy obsahují právní úpravu podmínek pro zápis odchovu do plemenné knihy a právo držitele chráněného názvu je v těchto předpisech obsaženo“.

Proto Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil rozsudkem čj. 33 Odo 387/2002-64 a případ vrátil odvolacímu soudu k novému projednání.

Z výše uvedeného ale plyne v praxi nedořešená otázka, jaká je vůbec právní povaha krycího listu, když podle Chovatelského řádu ČMKU „pro zamýšlené krytí feny vystaví příslušný poradce chovu chovateli krycí listy (není-li klubem určeno jinak)“. ČMKU přiděluje chráněné názvy chovatelských stanic (a registruje je na FCI) za podmínek, které jsou pro všechny chovatele stejné.

Podle chovatelského řádu FCI „pokud plemenná kniha té země vyžaduje určité formuláře, ve kterých je vrh zapisován, je věcí majitele feny si tyto formuláře obstarat, řádně vyplnit a předložit majiteli krycího psa k podpisu“. Toto opatření je velmi praktické, protože zlevňuje proces vyhotovování průkazů původu na počítači a zjednodušuje kontrolu údajů tam uvedených. Takovým formulářem tzv. krycí listy ale nejsou, protože zápisní a chovatelský řád ČMKU vzor žádného formuláře neobsahuje. Pokud je mi známo, ani stanovy chovatelských klubů, ani chovatelské řády chovatelských klubů neobsahují vzory takových formulářů. Dále – podle Chovatelského řádu FCI se skutečně krytí dokazuje vystavením potvrzení o krytí, které podepisuje majitel psa a majitel feny, tedy nikoli tzv. krycím listem. Z pohledu chovatelského řádu ČMKU je nejasné, zda a proč by měl poradce chovu v krycím listě chovatelé naříditi použití zcela určitého krycího psa. Napřed se k věci vyjádřím z opačného konce: je-li poradce chovu povinen navrhnout chovateli na jeho žádost krycího psa. Podle mého názoru zcela jednoznačně ano, a to bez zbytečného odkladu poté, co o to chovatel požádá (není-li ve stanovách klubu určena jiná lhůta). Je otázkou, nakolik by byl poradce chovu odpovědný chovateli za škodu vzniklou chovateli narozením defektních štěňat, pokud v době, kdy doporučení ke krytí vydal, věděl, že pes trpí vadou, která je přímo v chovatelském řádu FCI uvedena jako vylučující (například epilepsie, porucha charakteru, PRA, DKK těžkého stupně, monorchismus zakrytý šikovou operací někde

ve vzdáleném zahraničí). V případě, že si chovatelský klub nechává za tuto konzultační činnost platit (tzv. poplatky za vydání krycího listu), mohla by být taková žaloba chovatele proti klubu úspěšná. Pro úspěch ve sporu by ale chovatel musel dokázat, že konzultant – poradce chovu o této vadě v době vydání doporučení věděl, a toto by bylo velmi obtížné dokázat.

V praxi ČMKU (plemenná kniha č. 1) vyžaduje, aby byl podpis „příslušného“ poradce chovu nejen na tzv. krycím listě, ale i na žádance o tetovací čísla u již narozeného vrhu. Tím zcela zbytečně prodražuje agendu jak chovatelům, tak i chovatelským klubům. Zejména je pro právní jistotu chovatelů velmi smutné, že mají velmi malé možnosti právní obrany pro případ, že by poradce chovu krycí list nevystavil. Poradce chovu je klubovým funkcionářem, právní režim vztahů mezi klubem a jeho členy se řídí zák. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. Podle tohoto zákona může člen klubu pouze požádat klub o určení, zda je rozhodnutí klubu v souladu se stanovami klubu nebo se zákonem (něco jiného je výše zmíněná placená konzultační činnost klubu při navrhování plemeníků, to je prostě placená konzultační činnost bez ohledu na to, že se nazývá činností zájmovou). Dále – právní vztah, který opravňuje chovatele k provozování čistokrevného chovu, je občansko-právním vztahem mezi chovatelem a ČMKU, nikoli mezi chovatelem a chovatelským klubem, protože chráněný název chovatelské stanice prodala chovateli ČMKU, nikoli chovatelský klub – viz výše uvedený rozsudek Nejvyššího soudu.

Jsou chovatelské kluby, kde vystavování tzv. krycích listů (lépe: konzultační činnost při navrhování plemeníků) probíhá bezproblémově, zpravidla tak, že chovatel si sám navrhne krycího psa. V případě, že si chovatel navrhne krycího psa zcela nevhodného, který má stejné nedostatky jako fena, měl by poradce chovu vyznačit důvod, proč spojení považuje za nevhodné. Jsou ale chovatelské kluby, kde poradce chovu trvá na uskutečnění zcela určitého spojení a nedává chovateli šanci, aby uskutečnil spojení jiné, ačkoliv jiný plemeník, vybraný chovatelem, vyhovuje všem kritériím, které si klub jako chovatelský cíl při řízení chovu stanovil. Některé chovatelské kluby mají ve svých chovatelských řádech dosud ustanovení, že chovatel musí kryt psem, kterého poradce chovu do krycího listu vypsál. Důvody existence těchto ustanovení v klubových chovatelských řádech jsou historické a sahají před rok 1989. Před rokem 1989 směli cestovat do zahraničí jen někteří občané. Před rokem 1989 neexistovala rychlá možnost získání informací a jejich výměny pomocí Internetu.

Pořízení videozáznamu ze vzdálené zahraniční výstavy a jeho zaslání do tehdejší socialistické ČSSR téměř hraničilo s trestným činem. Chovná základna a možnosti chovatelů v ČR tomu odpovídaly a byly velmi úzké. Pokud neměly v té době vzniknout chovy založené na úzké příbuzenské plemennosti a s rizikem upevňování nedostatků, ne jejich eliminace, bylo zapotřebí někoho, kdo by při použití svých odborných znalostí chov na malém plácku zvaném Československá socialistická federativní republika řídil – poradců chovu s rozhodovací pravomocí. Udržet přehled v těch nemnoha chovných jedincích, kteří byli v ČSSR, bylo ve fyzických možnostech poradců chovu. Dnes je chovnou základnou celý svět a záleží jen na možnostech chovatele, kolik času a finančních prostředků je schopen položit na oltář vzniku další psí generace. Role chovatele při výběru vhodných jedinců a role poradce chovu jako konzultanta jsou o to zodpovědnější, že u některých plemen se liší jejich vzhled v kontinentální Evropě a v USA dosti podstatně.

Podle Mezinárodní chovatelského řádu FCI „chovatel, který vybírá psa do chovu, je odpovědný za určení, zda je chovné zvíře pro chov vhodné duševně a tělesně“. Měl-li by být za toto odpovědný někdo jiný než chovatel, nešlo by o stanovení přísnějších podmínek oproti CHR FCI, ale o stanovení podmínek jiných, což je podle CHR FCI nepřípustné. Dnes už rozhodovací pravomocí poradců chovu, poťazmo chovatelského klubu, může mít podle mého názoru opodstatnění pouze v případech, kdy chovatel hodlá uskutečnit spojení, které by bylo zapsáno do registru, nikoli do řádné plemenné knihy (přikřížení), a v případech, kdy chovatel občansko-právní smlouvou s klubem přistoupí na určitá omezení (například zaměření klubu na přísnou eliminaci určitých vad a posléze úzká příbuzenská plemennost jedinců podrobených v několika generacích této selekci – tzv. výběrový chov). V době, kdy provedení zkoušek rodičovství je poměrně snadno dostupnou záležitostí, je tvrzení, že „kdyby poradce chovu nevystavoval krycí listy, lidi by dělali podvody“, zcela nesmyslné. Je samozřejmé, že pro (koncepční) řízení chovu potřebuje mít klub přehled o počtu odchovaných jedinců plemene a jejich rodičích. Toho se ale dá dosáhnout mnoha jinými způsoby, například tím, že plemenná kniha bude posílat tetovací čísla chovateli na základě hlášení vrhu, jehož kopii bude dostávat poradce chovu. Lze jen doufat, že ČMKU podnikne kroky k tomu, aby chovatelé – držitelé chráněných názvů chovatelských stanic – mohli své odpovědnosti za výběr chovných jedinců dle Chovatelského řádu FCI dostát v plném rozsahu.

JUDr. Jana Kühnelová